

GEVANGENISPOST

GEVANGENISPOST

10 schrijvers van binnen ontmoeten
10 schrijvers van buiten

STICHTING BLOCKNOTES

DE GEUS

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door het
Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© Stichting Blocknotes en uitgeverij De Geus, 2022

Illustraties omslag en binnenwerk © James

Omslagontwerp Berry van Gerwen

Typografie Perfect Service, Reeuwijk

ISBN 978 90 445 4805 1

NUR 300

De bijdragen in *Gevangenispost* komen van:

Bram & Huub van der Lubbe

Amar & Lale Gül

Richard & Thomas Verbogt

Frank & Hannah van Binsbergen

Rino & Marjolijn van Heemstra

Jamal & Pelumi Adejumo

Melvin & Ronelda S. Kamfer

Job & Raoul de Jong

Mo & Christine Otten

Khalil & Peer Hommel

De verhalen en gedichten in *Gevangenispost* zijn het resultaat van wederzijdse inspiratie van de schrijverskoppels. De redactie heeft de vrijheid genomen de volgorde van de verhalen en gedichten zo te kiezen dat ze inhoudelijk en stilistisch het beste tot hun recht komen. De losse zinnen tussen de verhalen en gedichten komen uit de correspondentie tussen de schrijvers.

Inhoud

Beste lezer, (inleiding) – Bram, Christine en Frank	13
Geen idee hoe het daar is – Bram	21
Penslag – Khalil	25
Uitjes – Thomas	27
Ik voel de pijn van een jongen – Jamal	37
Tardigrades/ Beerdiertjes – Ronelda	42
Moederliefde – Melvin	47
Brief aan mijn zoon – Melvin	49
Zeevruchten – Ronelda	51
Gevangenisstraf... – Amar	55
Nachtmerries en dagdromen – Lale	61
Innerlijke oorlog – Amar	65
Nacht – Marjolijn	67
Loskomen – Amar	71
Echte zomers bestaan niet – Huub	73
Stenendrager – Khalil	81
Zomer – Peer	81
Stilte – Khalil	87
Als het leven gaat – Huub	93
Verrekte kut waar ben'de – Bram	95
Mijn waarde liefde – Peer	00
Erfenis – Job	109

Ouders – Job	III
Vrijheid – Mo	117
Vader zijn – Mo	119
Wraak – Mo	121
[Zonder titel] – Mo	125
Een goed mens – Christine	135
De lieve toekomst – Bram	143
Mist – Melvin	145
Brief aan mijn 15-jarige ik – Jamal	149
I pass by the attenuation well – Pelumi	155
Poging IV – Pelumi	157
Poging VI – Pelumi	159
Beste, – Raoul	161
Van mensen die konden toveren – Raoul	165
Duisternis – Marjolijn	167
Nachtwandeling – Marjolijn	169
Spelen – Rino	173
Wachten – Rino	177
Van die shit – Christine	179
Rozenstraat – Richard	185
We vierden de omgekeerde wereld – Hannah	191
Kerstvogel – Frank	193
Leefregels – Frank	199
Toekomst – Job	203
Verantwoording	207
Dankwoord	208
Stichting Blocknotes	208

Beste lezer,

Luchten lijkt altijd zo op de vorige keer luchten. Behalve die keer dat ik met een medeschrijver uit onze schrijfgroep in de bajes het volle uur over zijn verhaal sprak. Allerlei hoofdpersonages met al hun karaktertrekken en belevenissen kwamen langs. Hoe gaan die verhaallijnen lopen en wat voor twist zit daarin – een heel uur lang.

Wandelend over de luchtplaats zaten wij als schrijvers zonder dat we er erg in hadden ineens iets minder opgesloten in de gevangenis. Voor mijn gevoel maakte ik echt onderdeel uit van het verhaal dat we bespraken en dat zich later op papier – én in het boek dat voor u ligt – verder zou ontvouwen.

Een Scandinavische filosoof heeft ooit gezegd: 'Ik heb het nog nooit gedaan, maar ik denk wel dat ik het kan.' Kierkegaard of zo?

Zo voelde ik mij ook toen ik in detentie deel ging nemen aan de schrijfgroep. En nog steeds vraag ik me af wat de reden was om toch mee te doen. Het voelde toen al als een onmogelijke missie. Dat voelt het heel soms nog steeds, als de inspiratie eventjes ontbreekt. Een missie waar het falen waarschijnlijker is dan het succes. De twijfel slaat toe. Is wat ik doe en schrijf eigenlijk wel goed

genoeg? Ga ik hier in de bajes nu eens eindelijk leren wat literatuur is?

Op school was een opstel schrijven niet mijn cup of tea, dus waarom nu wel? Er zit notabene een echte schrijver bij, zou ze streng zijn? Zou het niveau genoeg hebben? Als je eenmaal op dreuf bent, zit je opeens minder vast. Alsof je in je hoofd op vakantie gaat, of onderdeel wordt van het verhaal dat je zelf aan het schrijven bent. Mijn horizon wordt breder, ik lees meer, vind programma's zoals *Brommer op zee* opeens leuk.

Ik zie schrijvers die met feedback van een mooi stuk een subliem stuk maken, helemaal geweldig. Of anderen die je in hun werk meenemen naar hun cel, die je goed kent, maar dat op zo'n manier doen dat je denkt dat de scherpen van het leven er ook echt liggen. Al deze schrijvers laten op hun eigen manier een grote indruk achter. Literaire voeding is tenslotte ook voeding.

Corresponderen met de schrijvers van buiten opende wéér een andere deur. (Bram)

*

Bijna hadden we dit boek de titel *Ongemakkelijk* gegeven. Omdat zo'n beetje alles aan de totstandkoming van *Gevangenispost* ongemakkelijk was. In de eerste plaats de context waarin het is geboren, de gevangenis. Contacten (per brief en verhalen, gedichten) tussen schrijvers van

binnen en buiten zijn volstrekt niet vanzelfsprekend en gingen via de gevangenisonderwijzer en mij, als begeleider van de schrijfgroep. De verhalen en gedichten die in de gevangenis werden geschreven, moesten altijd gelezen worden door een vertegenwoordiger van het gevangeniswezen. Ongemakkelijk was ook het verschil in perspectief: de ene schrijver zit een (soms lange) straf uit, is buiten de samenleving geplaatst, terwijl de andere juist midden in het leven staat en vrij is om te doen en laten en te schrijven wat hij of zij wil. Wat zullen de lezers denken? 'Zullen ze de overeenkomsten zoeken? De verschillen?' vroeg een schrijver 'binnen' zich af. Een schrijver van 'buiten' schreef: 'Schrijvers kunnen zich van alles voorstellen, maar dat betekent niet dat ze ook echt weten hoe het is.'

Dit boek is geboren uit noodzaak, uit de behoefte tot expressie, contact, samenwerking en inspiratie. Door de coronacrisis kon de schrijfgroep in PI Heerhugowaard tijdelijk niet fysiek bij elkaar komen. Als in een ondergronds netwerk zochten we wegen om contact te houden en tóch te blijven schrijven: via schrijfoopdrachten en brieven per e-mail, beeldbellen soms, én dit project. Als onkruid dat tegen de verdrukking in tussen de stoeptegels naar het licht groeit, knoppen krijgt die na verloop van tijd gaan bloeien. Klaprozen, korenbloemen, fluitenkruid, hemelsleutel. Ik denk dat dit trouwens niet alleen voor de schrijvers ín de gevangenis gold, maar ook voor de schrijvers buiten, zeker in coronatijd. Zonder aarzeling zeiden ze allemaal 'ja' op de uitnodiging om zich te

laten inspireren door het werk van een schrijver binnen en, andersom, om de schrijver binnen nieuw werk te ontlokken. ‘We bekijken ons op de zomer. Zomers hebben iets krampachtigs. Zijn altijd een beetje té voor de tijd van het jaar. (...) De zomer bestaat eigenlijk niet,’ schreef een schrijver van buiten, mijmerend over het begrip vrijheid. Over en weer werden brieven, verhalen en gedichten geschreven, commentaar geleverd en herschreven. Ik spreek voor mezelf als ik zeg dat ik me in de samenwerking met Mo uitgedaagd voelde om een kant van mezelf te onderzoeken die ik anders zou hebben laten rusten, want te ‘ongemakkelijk’. *Gevangenispost* is een uniek document. Niet alleen vanwege de context van straf en detentie, vrijheid en onvrijheid, maar juist door de samenwerking waarin (echte en onzichtbare) muren en grenzen werden afgebroken of uitgewist, middels en dankzij de literatuur. (Christine)

★

In de gevangenis worden nog veel brieven met de hand geschreven. Het heeft een therapeutisch effect, want tijdens het schrijven ben ik meer met mezelf bezig en de behoefte aan communicatie met naasten wordt erdoor versterkt. Ik kom automatisch dichterbij mijn innerlijk en schrijf gemakkelijker op waar het echt over moet gaan, ook serieuze ongemakkelijkheden. Schrijven met de hand laat mij vrijer denken en geeft aan het onderdrukkende en taalarme detentiebestaan wat extra inhoud. Zeg maar, volzinnen die zinvol blijken.

Mijn briefwisseling met Hannah van Binsbergen, die zelfs vanuit haar vakantieverblijf in Italië een brief stuurde, riep van alles op; communiceren per brief is erg prettig, het kan heel persoonlijk zijn hoewel je elkaar niet kent, de buitenwereld wordt voor mij bewaarheid, bijna tastbaar. Dit heeft mij doen beseffen dat schrijven met de hand echter is dan bijvoorbeeld Skypen.

Vroeger was er Pen-Palls en schreef ik met Amerikaanse gedetineerden. De post heen en een reactie terug duurde gemiddeld twee maanden. Toch had het meer inhoud en gaf het meer voldoening dan een tegenwoordige e-mail die binnen enkele seconden dezelfde afstand overbrugt.

Briefwisselen gaat mij beter af sinds ik aan projecten als dit meedoe. Gevangenispost is voor mij een belangrijk communicatiemiddel, in boekvorm is *Gevangenispost* een uniek project waarin communiceren vanuit een gesloten situatie met auteurs van buiten laat zien dat schrijven een onuitwisbare vorm van vrijheid is. (Frank)

Vanwege mogelijke herleidbaarheid en herkenbaarheid mogen schrijvers in detentie niet onder hun volledige naam publiceren. Vandaar dat in deze bundel alle schrijvers hun verhalen en gedichten ondertekenen met hun voornaam.

De redactie